

Civilne udruge i zdravlje

Učestalost hitnih stanja kod debelih i patološki debelih bolesnika u Hitnoj medicinskoj pomoći Osječko-Baranjske županije

(Frequency of the emergency cases at obese and pathological obese patients in Emergency Service of the Osječko Baranjska county)

Mr. Ida Parčetić-Kostelac, dr.med., stručni magistar infektologije
 Hitna medicinska pomoć Osječko-baranjske županije
 (tekst je odabrala Udruga za prevenciju prekomjerne težine)

HIPOKRAT: "Nikada nećemo shvatiti bolest dok ne shvatimo hranu!"

Debljina je glavni zdravstveni problem širom svijeta, a u nekim europskim zemljama svaka četvrta žena i svaki peti muškarac pate od patološke debljine. Gotovo je svaki drugi odrasli Europljanin predebeo, a svaki peti je patološki debeo. Godišnje u svijetu od posljedica povezanih s prekomjernom težinom umire 2,5 milijuna ljudi. Dakle, bolesti uzrokovane debljinom vode statistički značajnom povećanju morbiditeta i mortaliteta. Uzroci vrtoglavog povećanja broja predebelih osoba posljednjih godina je u neograničenoj dostupnosti hrane, pogotovo brze hrane (fast food) i izrazitom smanjenju tjelesnih aktivnosti.

S problemom debelih i patološki debelih bolesnika svakodnevno se susreću djelatnici Hitne medicinske pomoći Osječko-baranjske županije u svom radu u ambulanti i terenskom radu praćenom u vremenskom razdoblju od 2005. do 2009. godine.

Ti problemi uglavnom obuhvaćaju:

- kod **prometnih nezgoda i ostalih nezgoda** (politrauma, teških ozljeda glave, većeg gubitka krvi) otežano izvlačenje predebelih bolesnika od strane ekipe Hitne medicinske pomoći sa mjesta nesreće (iz prometnih sredstava, sa gradilišta, itd.), otežana imobilizacija pojedinih dijelova tijela (npr. kod trzajne ozljede vratne kralješnice Schanzovim ovratnikom gdje nema odgovarajuće veličine za predebeli bolesnikov vrat, preuska pa time i neodgovarajuća spinalna daska za izvlačenje a koja je nužna kod sumnje na ozljedu kralješnice gdje bolesnik mora mirno i ravno ležati itd.).
- kod **kardiopulmonalne reanimacije** otežano je i usporeno premještanje predebelog bolesnika na čvrsto tlo zbog izvođenja masaže srca, ventilacije i defibrilacije
- češće su **rane** (porezotine i posjekotine) i **oguljotine** kod predebelih zbog veće tromosti i smanjenog obrambenog refleksa
- češći su **prijelomi kostiju** (zatvoreni i otvoreni), a osobito česti prijelomi vrata bedrene kosti tj. kuka i **komplikacije** tih prijeloma (šok, oštećenje krvnih žila i živaca i jače krvarenje, infekcija, masna embolija itd.)
- češća **uganuća i iščašenja udova** zbog opće tromosti debelog organizma
- češće su **opekline** većih površina **tijela** 2. i 3. stupnja i **opekline dišnih puteva** zbog nespretnosti
- češća su **otrovanja** (kiselinama, lužinama, pesticidima, herbicidima, gljivama itd.) nenamjerna zbog nespretnosti, ali česta su i namjerna suicidalna otrovanja zbog teškog depresivnog sindroma
- problemi transporta u bolnicu** debelih bolesnika u **kolima hitne pomoći**-nemogućnost normalnog sjedenja u transportnoj stolici ili ležanja na transportnim nosilima tijekom transporta zbog debljine, otežano okretanje na bok (tzv. bočni položaj) kod bolesnika bez svijesti, otežan položaj ležanja na trbuhu kod teških ozljeda i području lica i usta zbog velike tjelesne mase itd.
- češće **opstrukcije dišnog puta stranim tijelom**-najčešće komadima hrane ili zubnom protezom gdje je otežano izvođenje tzv. Heimlichovog hvata kao prve pomoći kod gušenja stranim tijelom zbog velike tjelesne mase
- češći **suicidi**- najčešće zbog otrovanja lijekovima ili smrt vješanjem zbog teškog depresivnog sindroma
- češće **psihijatrijske bolesti**-najčešće **anksiozno-depresivni poremećaj** i **kronični alkoholizam** uslijed manjka samopouzdanja i pasivnog odnosa prema životu, okolina ih odbija i isključuje, u praksi se teže se zapošljavaju te imaju više neuspjeha u braku
- češće **kardiovaskularne bolesti**-češća je nestabilna angina pektoris, infarkt miokarda, perzistentna fibrilacija atrijske, poremećaji srčanog ritma / bradikardija, tahikardija/ koji uzrokuju hemodinamsku nestabilnost, arterijska hipertenzija i hipertenzivna kriza, dekompenzirana kardiomiopatija, plućni edem, plućna embolija itd.
- češća **kronična obstruktivna plućna bolest** i astmatski status
- češći **cerebrovaskularni insult**- često sa poremećajem svijesti
- češći **dijabetes melitus tipa 2**- dijabetička koma, hipoglikemija, česte sve komplikacije te bolesti /dijabetička nefropatija-bubrežna insuficijencija -hemodijaliza, dijabetičko stopalo-gangrena-amputacija/
- češći **varikoziteti vena, venske tromboze i tromboflebitisi**
- češće **bolesti žučnog mjehura**-kolelitijaza, akutni kolecistitis i kolangitis itd.
- češći **zatvor, ileus i ostali uzroci akutnog abdomena**
- češća **hematemeza, melena, hemoptoa, obilna epistaksa, ginekološka krvarenja** /poremećaj menstrualnog ciklusa/
- češće **kožne bolesti, alergije, anafilaktički šok**/otežano uvođenje venskog puta i davanje parenteralne antišok terapije kod debelog sloja potkožnog masnog tkiva u predebelog bolesnika a gdje je ta terapija životno važna/
- češći **giht i osteoartritis**
- češće **maligne bolesti**- čest je karcinom debelog crijeva i karcinom endometrija
- poremećaji u **debelih trudnica**: češća arterijska hipertenzija, poremećaj tolerancije glukoze, EPH gestoza, eklampsija, prijevremeni i iznenadni porod, visok perinatalni mortalitet, rađanje velike hipertrofne djece koja su metabolički neregulirana
- poremećaji u **debele djece**: anksiozni poremećaj, neuroze i psihosomatski poremećaji /najčešće recidivni bolovi u trbuhu/, dijabetes melitus tipa 2, arterijska hipertenzija, koronarna srčana bolest, cerebrovaskularni incidenti, bronhalna astma itd.

Liječnici Hitne medicinske pomoći u svom svakodnevnom radu educiraju debele i patološki debele bolesnike u tom smislu zašto je važno smanjiti prekomjernu tjelesnu težinu i ukazuju na to da debljina nije samo estetski problem, nego i da ozbiljno ugrožava život i da trebaju iz temelja promijeniti svoje prehrabene navike i stil života i time spriječiti nastanak bolesti i hitnih stanja uzrokovanih debljinom.